

SOCIAL MEDIA DISCOURSE AND ITS INFLUENCE ON THE UZBEK LITERARY LANGUAGE

Abdullayeva Feruza Janibekovna

Teacher of Mother Tongue and Literature, Academic Lyceum of Urgench State
Medical Institute, Khorezm Region

Abstract

This thesis analyzes the influence of social media discourse on the Uzbek literary language from a linguistic perspective. The study examines the lexical, grammatical, stylistic, and orthographic features of written speech developing on social media, as well as the influence of abbreviations, foreign borrowings, colloquial elements, emojis, and other digital communication tools on the norms of the literary language. It analyzes cases of simplification of linguistic units, the emergence of new forms of expression, and violations of certain literary norms resulting from the dominance of speed and informality in the social media environment. At the same time, the positive influence of social media on the popularization of new lexical units, the expansion of the communicative capabilities of the language, and the formation of modern speech culture is also highlighted. The results of the study are important for identifying the interaction between social media discourse and the Uzbek literary language, preserving literary language norms in digital communication, and improving speech culture.

Keywords

social media, discourse, Uzbek literary language, digital communication, Internet language, lexical changes, borrowed words, orthographic norms, speech culture, language norm.

IJTIMOIIY TARMOQ DISKURSINING O'ZBEK ADABIY TILIGA TA'SIRI

Abdullayeva Feruza Janibekovna

*Xorazm viloyati, Urganch davlat tibbiyot instituti akademik litseyining ona tili va
adabiyoti fani o'qituvchisi*

Annotatsiya

Ushbu tezisda ijtimoiy tarmoq diskursining o'zbek adabiy tiliga ko'rsatayotgan ta'siri lingvistik nuqtai nazardan tahlil qilinadi. Tadqiqotda ijtimoiy tarmoqlarda shakllanayotgan yozma nutqning leksik, grammatik, uslubiy va imloviy xususiyatlari, shuningdek, qisqartmalar, xorijiy o'zlashmalar, so'zlashuv unsurlari, emodzi va boshqa raqamli kommunikatsiya vositalarining adabiy til me'yorlariga ta'siri ko'rib chiqiladi. Ijtimoiy tarmoq muhitida tezkorlik va norasmiylikning ustunligi natijasida til birliklarining soddalashuvi, yangi ifoda shakllarining paydo bo'lishi hamda ayrim adabiy me'yorlarning buzilishi holatlari tahlil etiladi. Shu bilan birga, ijtimoiy tarmoqlarning yangi leksik birliklar ommalashuvi, tilning kommunikativ imkoniyatlari kengayishi va zamonaviy nutq madaniyatining shakllanishiga qo'shayotgan ijobiy ta'siri ham yoritiladi. Tadqiqot natijalari ijtimoiy tarmoq diskursi va o'zbek adabiy tili o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni aniqlash, raqamli muloqotda adabiy til me'yorlarini saqlash hamda nutq madaniyatini takomillashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar

ijtimoiy tarmoq, diskurs, o'zbek adabiy tili, raqamli kommunikatsiya, internet tili, leksik o'zgarishlar, o'zlashma so'zlar, imlo me'yorlari, nutq madaniyati, til me'yori.

KIRISH

Raqamli kommunikatsiyaning jadal rivojlanishi natijasida ijtimoiy tarmoqlar kundalik muloqotning eng faol maydonlaridan biriga aylandi. Ushbu muhitda shakllanayotgan nutq nafaqat axborot almashish vositasi, balki tilning yangi funksional

“ZAMONAVIY TA’LIM VA TILSHUNOSLIK RIVOJI”
nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-6, 2026

ko‘rinishlarini yuzaga keltiruvchi diskursiv hodisa sifatida ham namoyon bo‘lmoqda. Ayniqsa, ijtimoiy tarmoqlardagi tezkorlik, qisqalik va norasmiylik yozma nutqning an‘anaviy shakllariga sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda.

O‘zbek tilidagi ijtimoiy tarmoq diskursida qisqartmalar, xorijiy o‘zlashmalar, so‘zlashuvga xos birliklar, fonetik yozuv shakllari, emodzi va boshqa grafik vositalarning keng qo‘llanilishi kuzatiladi. Bunday birliklar muloqotni tezlashtirish va emotsional mazmunni kuchaytirishga xizmat qilsa-da, ayrim hollarda adabiy tilning imlo, uslubiy va grammatik me‘yorlaridan chekinishga olib keladi.

Shu bilan birga, ijtimoiy tarmoqlar tilning lug‘aviy tarkibini boyituvchi, yangi so‘z va iboralarning ommalashuvini tezlashtiruvchi muhit sifatida ham muhim ahamiyat kasb etadi. Yangi kommunikativ ehtiyojlar natijasida paydo bo‘layotgan birliklar zamonaviy o‘zbek tilining rivojlanish dinamikasini aks ettiradi. Shu jihatdan ijtimoiy tarmoq diskursini faqat adabiy til me‘yorlariga salbiy ta’sir qiluvchi hodisa sifatida emas, balki til taraqqiyotining zamonaviy ko‘rinishlaridan biri sifatida ham o‘rganish zarur.

Mazkur tezisning maqsadi ijtimoiy tarmoq diskursining o‘zbek adabiy tiliga leksik, grammatik, uslubiy va imloviy jihatdan ko‘rsatayotgan ta’sirini tahlil qilish hamda uning ijobiy va salbiy xususiyatlarini yoritishdan iborat.

ASOSIY QISM

Ijtimoiy tarmoq diskursi o‘zbek adabiy tiliga, avvalo, leksik darajada ta’sir ko‘rsatmoqda. Ijtimoiy tarmoqlarda ingliz va rus tillaridan kirib kelayotgan yangi birliklar, internetga xos terminlar, qisqartmalar va so‘zlashuv shakllari faol qo‘llanilmoqda. Bunday birliklarning ayrimlari vaqt o‘tishi bilan keng ommalashib, kundalik nutq tarkibiga singib bormoqda. Shu bilan birga, xorijiy so‘zlarning ortiqcha va noo‘rin qo‘llanishi adabiy tilning milliy leksik me‘yorlariga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin.

“ZAMONAVIY TA’LIM VA TILSHUNOSLIK RIVOJI”
nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-6, 2026

Grammatik jihatdan ijtimoiy tarmoq yozishmalarida gaplarning qisqalashuvi, to‘liq bo‘lmagan sintaktik konstruksiyalar va og‘zaki nutqqa yaqin ifoda shakllari ko‘p uchraydi. Foydalanuvchilar tezkor muloqotga intilgani sababli ayrim grammatik vositalar tushirib qoldiriladi yoki gap tuzilishi soddalashtiriladi. Natijada yozma nutq bilan og‘zaki nutq o‘rtasidagi chegaralar nisbatan yaqinlashmoqda.

Imloviy jihatdan esa so‘zlarni talaffuzga yaqin shaklda yozish, harflarni tushirib qoldirish, bosh harf va tinish belgilariga yetarli e‘tibor bermaslik kabi holatlar kuzatiladi. Bunday yozuv shakllari norasmiy muloqotda tabiiy ko‘rinishi mumkin, biroq ular keng tarqalgan taqdirda yosh foydalanuvchilarning adabiy imlo me‘yorlarini egallashiga salbiy ta’sir etishi ehtimoli mavjud.

Ijtimoiy tarmoqlarda emodzi, stiker, GIF va boshqa vizual vositalardan foydalanish ham zamonaviy diskursning muhim xususiyatlaridan biridir. Ushbu vositalar matndagi emotsional holat, munosabat va bahoni qisqa shaklda ifodalashga yordam beradi. Shu jihatdan raqamli kommunikatsiya an’anaviy yozma nutqning ifoda imkoniyatlarini kengaytirmoqda.

Umuman, ijtimoiy tarmoq diskursining o‘zbek adabiy tiliga ta’siri ikki tomonlama xarakterga ega. Bir tomondan, yangi leksik birliklar, zamonaviy ifoda vositalari va tezkor kommunikatsiya shakllari tilning funksional imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Ikkinchi tomondan esa imlo, grammatika va uslubiy me‘yorlarning muntazam buzilishi adabiy til madaniyatiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Shu sababli raqamli muloqot erkinligi bilan adabiy til me‘yorlariga rioya qilish o‘rtasida muvozanatni saqlash muhimdir.

XULOSA

Ijtimoiy tarmoq diskursi zamonaviy o‘zbek adabiy tilining rivojlanish jarayoniga sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Ushbu ta’sir, avvalo, leksik tarkibning yangilanishi, yangi

“ZAMONAVIY TA’LIM VA TILSHUNOSLIK RIVOJI”

nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi

VOLUME-1, ISSUE-6, 2026

kommunikativ birliklarning ommalashuvi, yozma va og‘zaki nutq xususiyatlarining yaqinlashuvi hamda raqamli muloqotga xos yangi ifoda vositalarining shakllanishida namoyon bo‘ladi.

Shu bilan birga, ijtimoiy tarmoqlarda qisqartmalar, talaffuzga yaqin yozuv shakllari, xorijiy o‘zlashmalarning haddan tashqari qo‘llanishi, grammatik va imloviy me‘yorlardan chekinish holatlari adabiy til me‘yorlariga muayyan salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Ayniqsa, bunday shakllarning doimiy qo‘llanishi yoshlarning yozma nutq madaniyati va savodxonligiga ta’sir etishi ehtimoli mavjud.

Shunday qilib, ijtimoiy tarmoq diskursini o‘zbek adabiy tilining tabiiy rivojlanish jarayonlaridan biri sifatida baholash bilan birga, raqamli kommunikatsiyada adabiy til me‘yorlarini saqlash, nutq madaniyatini oshirish va yangi til birliklarining me‘yorlashuv jarayonini ilmiy asosda kuzatib borish muhim hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Jamolxonov H. **Hozirgi o‘zbek adabiy tili.** – Toshkent: Talqin, 2005.
2. Sayfullayeva R., Mengliyev B., Boqiyeva G. va boshq. **Hozirgi o‘zbek adabiy tili.** – Toshkent: Fan va texnologiya, 2009.
3. Mahmudov N. **Til.** – Toshkent: Yozuvchi, 1998.
4. Hojiyev A. **O‘zbek tili sinonimlarining izohli lug‘ati.** – Toshkent: O‘qituvchi, 1974.
5. **O‘zbek tilining asosiy imlo qoidalari.** O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1995-yil 24-avgustdagi 339-son qarori bilan tasdiqlangan.
6. Crystal D. **Language and the Internet.** 2nd ed. – Cambridge: Cambridge University Press, 2006.
7. Herring S.C., Androutsopoulos J. Computer-mediated discourse 2.0 // *The Handbook of Discourse Analysis.* – Wiley-Blackwell, 2015. – P. 127–151.

"ZAMONAVIY TA'LIM VA TILSHUNOSLIK RIVOJI"
nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-6, 2026

8. Tagg C. **Exploring Digital Communication: Language in Action.** – London: Routledge, 2015.
9. Zappavigna M. **Discourse of Twitter and Social Media: How We Use Language to Create Affiliation on the Web.** – London: Continuum, 2012.
10. Thurlow C., Mroczek K. (eds.). **Digital Discourse: Language in the New Media.** – Oxford: Oxford University Press, 2011.